

В. В. Олійник,

*д. держ. упр., професор кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності, Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID ID: 0000-0002-4647-2658*

Г. Г. Казарян,

*д. е. н., директор, Всеукраїнська спілка протезно-ортопедичних підприємств "ОРТОНЕТ"
ORCID ID: 0000-0001-9752-3158*

М. Ю. Щербата,

*к. е. н., доцент, Цяньзуський педагогічний університет
ORCID ID: 0000-0002-9448-5584*

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.9.91

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУТІВ ЩОДО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

V. Oliinyk,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor of the Department of Public Administration and Innovation Management, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

G. Kazarian,

Doctor of Economic Sciences, Director, All-Ukrainian Union of Prosthetic and Orthopedic Enterprises "ORTONET"

M. Shcherbata,

PhD in Economics, Associate Professor, Jiangsu Normal University, China

PUBLIC POLICY OF STATE INSTITUTIONS REGARDING SOCIO-ECONOMIC PROVISION OF PERSONS WITH DISABILITIES

Проблеми формування сучасної публічної політики, що реалізована державними інститутами щодо соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю та людей з особливими фізичними потребами набуває все більшої актуальності у зв'язку із пандемією в процесі реформування державного управління. Проблема соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю є загальносвітовою проблемою, вирішення якої потребує розробки узгодженої програми дій, яка орієнтована на подолання перешкод до соціально-економічного забезпечення таких осіб та усунення їх дискримінації у суспільстві тощо. Проведене дослідження дозволило розробити структурно-функціональну модель інституційного регулювання системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, яка адаптована до умов функціонування національної економіки та ключовими концептуальними компонентами якої визначено: підвищення рівня якості життя осіб з інвалідністю (медичне, страхове та освітнє забезпечення); орієнтація на фахову підготовку та перепідготовку осіб з інвалідністю з метою підвищення рівня їх зайнятості та конкурентоспроможності на ринку праці; сприяння участі осіб з інвалідністю в соціально-економічному житті суспільства; активізація розвитку міжнародного співробітництва громадських та професійних об'єднань інвалідів. На основі проведеного дослідження можна констатувати, що: структура державних інститутів системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні є досить складною та громіздкою з надмірною ієрархією та централізованим державним управлінням; інститути системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю за ознаками належності до суспільних секторів можна вирізнити (з урахування специфіки такої системи) в державні та виконавчі (недержавні), а відповідно до територіальної ознаки функціонування такої системи — загальнодержавні та регіональні; надан-

ня соціальних послуг у напрямі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю віднесено до компетенцій значної кількості центральних органів виконавчої влади, що в умовах відсутності ефективного механізму фінансування, та інших інструментів державного регулювання системи соціально-економічного забезпечення, що призводить до дуже низьких рівнів його якості, доступності та обсягів задоволення осіб з інвалідністю.

Problems of formation of modern public policy implemented by state institutions on socio-economic provision of persons with disabilities and people with special physical needs are becoming increasingly important in connection with the pandemic in the process of public administration reform. The problem of socio-economic security of persons with disabilities is a global problem, the solution of which requires the development of a coordinated action program aimed at overcoming obstacles to the socio-economic security of such persons and eliminating their discrimination in society and so on. The study allowed to develop a structural and functional model of institutional regulation of socio-economic support for people with disabilities, which is adapted to the functioning of the national economy and the key conceptual components of which are: improving the quality of life of people with disabilities (medical, insurance and education); focus on professional training and retraining of persons with disabilities in order to increase their employment and competitiveness in the labor market; promoting the participation of persons with disabilities in the socio-economic life of society; intensification of the development of international cooperation of public and professional associations of the disabled. Based on the study, it can be stated that: the structure of state institutions of the system of socio-economic support of persons with disabilities in Ukraine is quite complex and cumbersome with excessive hierarchy and centralized public administration; institutions of the system of socio-economic support of persons with disabilities on the grounds of belonging to public sectors can be distinguished (taking into account the specifics of such a system) into state and executive (non-state), and according to the territorial basis of such a system — national and regional; the provision of social services in the direction of socio-economic security of persons with disabilities is attributed to a large number of central executive bodies, which in the absence of an effective funding mechanism, and other instruments of state regulation of socio-economic security, which leads to very low levels of quality, accessibility and satisfaction of persons with disabilities.

Ключові слова: публічна політика, публічне управління, державні інституції, особи з інвалідністю, людина з особливими потребами, права людини, соціально-економічне забезпечення.

Key words: public policy, public administration, state institutions, persons with disabilities, people with special needs, human rights, socio-economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Ефективна державна політика соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю має формуватися на дієвій інституційній та організаційно-функціональній підґрунті, що забезпечує виконання зобов'язань України перед європейськими партнерами в контексті імплементації успішного зарубіжного досвіду в цій сфері, враховуючи специфіку стану соціального розвитку в державі. Ми зазначаємо, що проблема соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю є загальносвітовою проблемою, вирішення якої потребує розробки узгодженої програми дій, яка орієнтована на подолання перешкод до соціально-економічного забезпечення таких осіб та усунення їх дискримінації у суспільстві тощо. Змістовний каркас відповідної програми дій орієнтований на конкретні функції певних інститутів та інституцій, що задекларовано у сукупності міжнародних актах, а саме: Міжнародної організації праці, Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, Європейського Союзу.

Деякі проблеми реалізації публічної політики державних інститутів в аспекті соціально-економічного

забезпечення осіб з інвалідністю та людей з особливими потребами розкривають наукові праці Кизима М.О., [8] Гришової І.Ю., [6; 7], Грищенко І.М. [5], Галицького О.М. [1], Теплової Н.А. [9], Мищака І.М. [10; 11] та інших вчених. Проте дієвість інституційного забезпечення реалізації публічної політики в сфері забезпечення прав осіб з інвалідністю та людей з особливими потребами в нашій країні є досить актуальною, а наукові дослідження в цій царині своєчасними.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дефініція "інститут" є дуже широким та розглядається в економічній науці як комплекс норм та правил, які складають основу регуляторної політики суспільно-економічного розвитку країни. У рамках нашого дослідження ми концентруємо увагу на розгляді системи інститутів, які безпосередньо впливають на соціально-економічне забезпечення осіб з інвалідністю. Зокрема, Теплова Н.А., акцентуючи увагу на інституціональному підході до удосконалення соціально-трудових відносин, пропонує наступну класифікацію інститутів: за змістом (орга-

нізаційно-правові, соціально-економічні інститути); за оформленістю (формальні — закріплені норми й стандарти, та неформальні — певні правила поведінки, звичаї, традиції тощо); за суттю (інститути-норми та інститути-організації) [9].

На особливу увагу заслуговує функціональний критерій класифікації інститутів, на що вказує Мищак І.М. [11], враховуючи думку авторів наукової публікації Кизима М.О. та Хаустовой В.Є. [8]. Тобто, за функціональним критерієм виділяють інститути-суб'єкти й інститути-регулятори. Також деякі науковці у своїх працях ставлять питання щодо класифікації інститутів за критерієм історико-генетичної сформованості (тобто, сформовані або несформовані), а також за їх місцем та роллю в соціальному середовищі (сильні, помірні, слабкі) [11].

Однак вказані класифікаційні групи є умовними та носять інформаційно-аналітичний характер й можуть бути оцінені лише за допомогою відповідних методів, про доцільність використання яких в економічних та соціальних дослідженнях наголошується Гришовою І.Ю. [6; 7]. Тому, узагальнюючи позиції провідних науковців у даній сфері, виділимо групи інститутів, які безпосередньо впливають на соціально-економічне забезпечення осіб з інвалідністю (табл. 1).

Найбільш узагальнюючим, на нашу думку, критерієм класифікації (табл. 1) є поділ на формальні і неформальні інститути. Адже до формальних належать передусім нормативно-правове забезпечення, яке регулює процеси соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю. Неформальні інститути (традиції, звичаї, установи щодо забезпечення осіб з інвалідністю, добровільні громадські об'єднання, які сприяють соціально-економічному забезпеченню осіб з інвалідністю). Варто зауважити, що неформальні інститути тривалий час не враховувались в процесі становлення соціально-економічних відносин в Україні. Особливо це негативно вплинуло на процес визначення ролі й місця осіб з інвалідністю в суспільстві та їх участі у економічному житті.

Попри проведені трансформації в системі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні її інституційна структура є досить складною, громіздкою та не адаптованою до сучасних глобалізаційних умов, що в свою чергу перешкоджає ефективності її функціонування та державного регулювання. Складність полягає в тому, що інститутами, які відповідальні за формування та реалізацію державної політики в системі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, є значна кількість органів державної влади, установ тощо. Державна політика щодо регулювання соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні здійснюється всіма гілками влади законодавчою, виконавчою та судовою.

Тобто державні інститути (органи державної влади), які наділені владними повноваженнями та проводять свою діяльність відповідно до Конституції України, норм законодавчих та інших правових актів, забезпечують виконання соціальної функції держави, регламентують взаємовідносини в системі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, а саме: між державними, приватними інститутами та особами з інвалідністю. Саме тому існують підстави стверджувати, що ключову

Таблиця 1. Класифікація інститутів, які впливають на соціально-економічне забезпечення осіб з інвалідністю

№	Класифікаційна група	Інститути
1	За статусом у суспільстві	1. Формальні. 2. Неформальні
2	За функціональним призначенням	1. Суб'єктні інститути. 2. Регуляторні інститути
3	За сферою формування	1. Нормативні інститути. 2. Організаційні інститути. 3. Інститути звичаї
4	За сутністю та важелями	1. Соціально-економічні. 2. Нормативно-правові. 3. Організаційно-функціональні. 4. Культурно-ідеологічні

Джерело: складено автором на основі узагальнення позицій науковців [1—10].

роль у регулюванні соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні відіграє держава.

Основними інститутами системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю на загальнодержавному рівні є:

Президент України, який є главою держави та у свою чергу гарантом додержання всіх прав громадян. Зокрема, в ст. 37 Конституції України визначено права на соціальний захист, яке передбачає право осіб з інвалідністю на отримання необхідних соціальних послуг з метою їх комплексного соціально-економічного забезпечення.

Президент у щорічних своїх посланнях до Верховної Ради України про стан внутрішнього та зовнішнього становища в країні акцентує увагу на пріоритетах соціального розвитку, на яких зазвичай і базується система соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю. Президент держави здійснює повноваження, які визначенні ст. 106 Конституції України, а саме: підписує закони (у тому числі соціального характеру), прийняті Верховною Радою України, видає укази та розпорядження, які є обов'язковими до виконання на всій території країни, також є суб'єктом законодавчої ініціативи тощо.

Верховна Рада України є органом законодавчої влади, який наділений повноваженнями щодо ініціювання та прийняття законодавчих актів. Тобто Верховна Рада України забезпечує нормативно-правову базу ефективного функціонування системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю шляхом прийняття відповідних законів, займаючи ключове місце у державному регулюванні і розвитку такої системи. До комітетів Верховної Ради України, які уповноважені розробляти законодавчі акти, що регламентують соціально-економічне забезпечення осіб з інвалідністю, є: Комітет у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю; Комітет з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення; Комітет з питань охорони здоров'я; Комітет з питань бюджету.

До питань реалізації державної політики соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, які мають регулюватися лише законами варто віднести: видатки з Державного бюджету України на соціально-економічне забезпечення осіб з інвалідністю; ліцензування суб'єктів, які надають соціальні послуги; питання регулювання зайнятості осіб з інвалідністю; охорона здо-

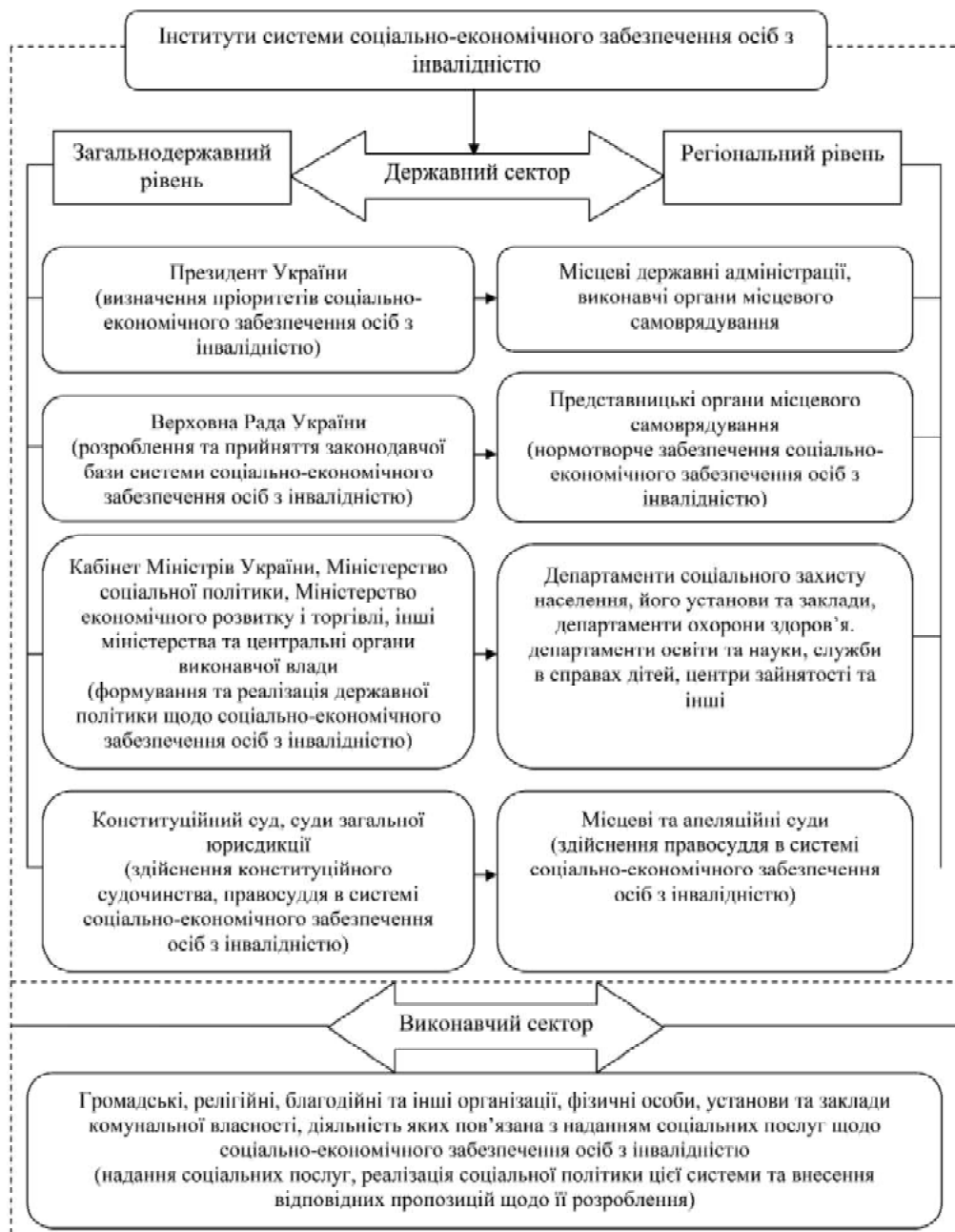

Рис. 1. Інтегральні функції інститутів у системі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю

ров'я осіб з інвалідністю; виховання та інклюзивна освіта тощо.

Згідно із положеннями ст. 87 Конституції України Верховна Рада України: визначає можливі засади соціальної політики держави; затверджує відповідні державні програми щодо соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, складовою частиною яких є надання соціальних послуг; забезпечує здійснення контролю за дотриманням конституційних прав і свобод людини та громадянина (забезпечує інститут Уповноваженого Верховної Ради з прав людини), із обов'язковим додержанням чинних законів, нормативно-правових актів, які регулюють питання системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, щодо виконання державних програм, контролю за діяльністю

органів державної влади, відповідних посадових осіб в такій системі.

Такі інститути, як Кабінет Міністрів України, Міністерство соціальної політики та інші міністерства й органи центральної виконавчої влади (рис. 1) сприяють функціонуванню системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю. Так, Кабінет Міністрів України згідно із ст. 1 Закону України "Про Кабінет Міністрів України" № 228 є вищим органом у системі органів виконавчої влади, що здійснює виконавчу владу безпосередньо та через відповідні міністерства, інші центральні органи виконавчої влади. Цей інститут спрямовує, координує та забезпечує контроль за діяльністю підпорядкованих йому органів. У свою чергу Кабінет Міністрів України несе відповідальність перед Президентом України та підконтрольний і підзвітний Верховній

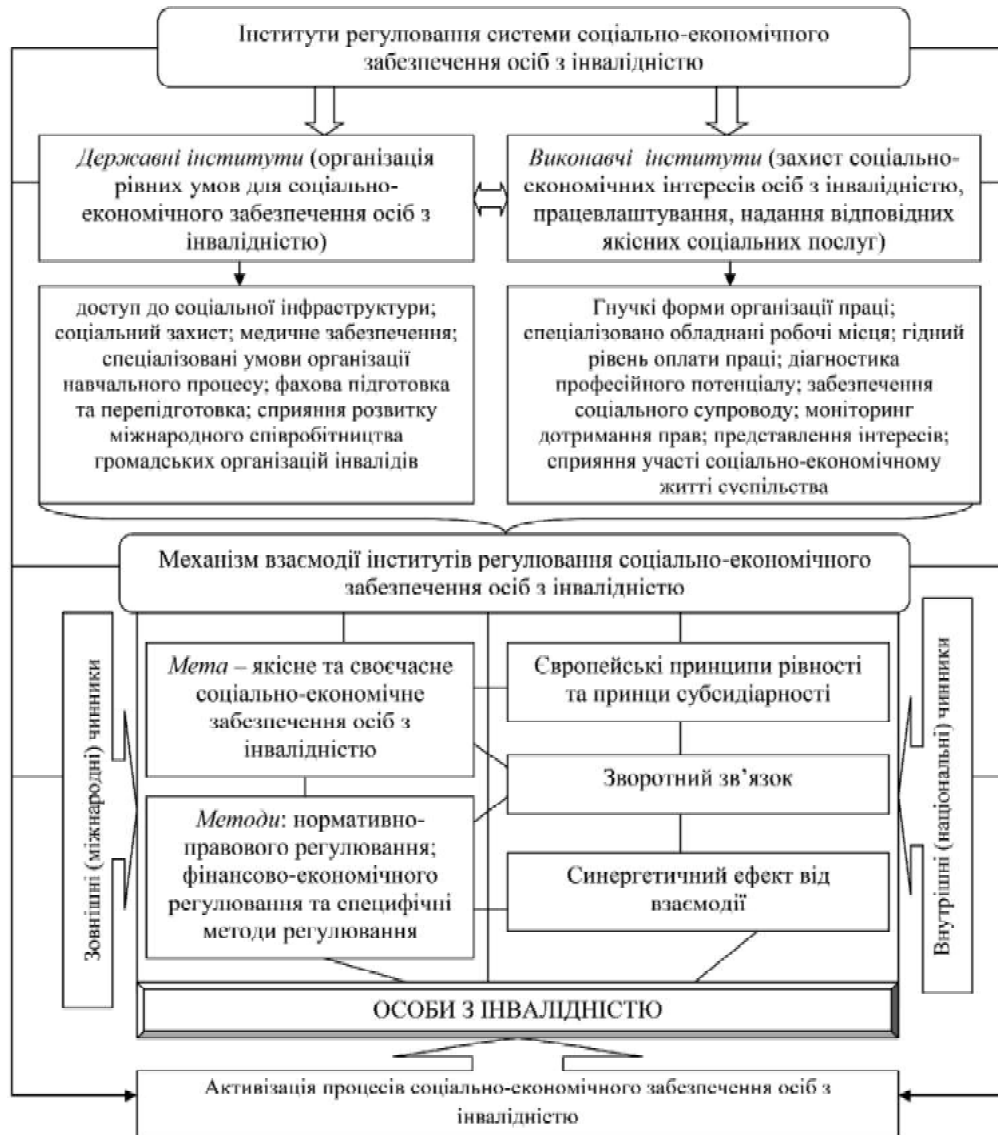

Рис. 2. Структурно-функціональна модель інституційного регулювання системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю

Джерело: систематизовано авторами за [7—10].

Раді України у межах, визначених Конституцією України. До ключових завдань Кабінету Міністрів України, які пов'язані з системою соціально-економічного забезпечення осіб можна віднести:

- запровадження заходів щодо забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю;
- організація проведення ефективної політики у сфері соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю (фінансово-кредитної, бюджетної, податкової, охорони здоров'я, освіти тощо);
- розробка та виконання державних програм соціально-економічного розвитку, інших цільових програм;
- виступає стороною проведення соціального діалогу на загальнодержавному рівні, сприяє його розвитку щодо формування і реалізації державної соціально-економічної політики, забезпечення регулювання соціальних відносин;
- здійснює підготовку проектів законів щодо державних соціальних стандартів та соціальних гарантій особам з інвалідністю;

— сприяє розробці та виконанню державних цільових програм соціальної допомоги, використовує заходів щодо зміцнення ресурсного потенціалу закладів соціального захисту інвалідів;

- забезпечує реалізацію державної політики у сферах охорони здоров'я, освіти, доступності для осіб з інвалідністю послуг медичних, освітніх та оздоровчих закладів;
- проводить заходи щодо забезпечення виконання судових рішень органами виконавчої влади та їх керівниками;
- здійснює координацію та контроль за діяльністю органів виконавчої влади у напрямку запобігання корупції у цій сфері.

Варто зауважити, що безпосереднє соціально-економічне забезпечення не відноситься до сфери основної діяльності представлених вище державних інститутів, однак підпорядковані їм установи, здійснюючи покладені на них функції, надають відповідні соціальні послуги. Саме до таких установ чи організацій можна віднести центри медико-соціальної реабілітації, меди-

ко-психологічні та педагогічні консультації, психологічні служби системи освіти, дитячі будинки і загальноосвітні спеціалізовані школи-інтернати, навчально-реабілітаційні центри, спеціальні загальноосвітні школи (школи-інтернати) для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку, центри соціально-психологічної допомоги, служби в справах дітей та багато інших [8].

Відомо, що участь у реалізації системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю бере такий інститут, як Державна служба зайнятості, діяльність якої координується Міністерством соціальної політики та є централізованою системою державних установ в областях, містах, районах у містах, а також у містах та районах, навчальних закладів державної служби зайнятості, центрів професійної орієнтації населення, інших підприємств, установ, організацій, які надають послуги щодо працевлаштування (пошук роботи, яка підходить під фізичні можливості інваліда; сприяння у працевлаштуванні та соціальному супроводженні влаштованої на роботу особи з інвалідністю). Тобто державна служба зайнятості виконує завдання та функції у сфері зайнятості осіб з інвалідністю, їх соціального захисту від безробіття, а також функції виконавчої дирекції Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття [9]. Тобто державна служба зайнятості використовує володіє інструментами та заходами щодо сприяння зайнятості осіб з інвалідністю шляхом надання інформаційних, консультаційних та профорієнтаційних послуг, організації інклюзивного професійного навчання, формування бази вакансій та пошуку роботи, працевлаштування тощо. Зазначимо, що державна служба зайнятості надає послуги з працевлаштування на безоплатній основі, а її діяльність фінансується за рахунок передбачених на такі цілі коштів з Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Проведене дослідження дозволило розробити структурно— функціональну модель інституційного регулювання системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю (рис. 2), яка адаптована до умов функціонування національної економіки та ключовими концептуальними компонентами якої визначено: підвищення рівня якості життя осіб з інвалідністю (медичне, страхове та освітнє забезпечення); орієнтація на фахову підготовку та перепідготовку осіб з інвалідністю з метою підвищення рівня їх зайнятості та конкурентоспроможності на ринку праці; сприяння участі осіб з інвалідністю в соціально-економічному житті суспільства; активізація розвитку міжнародного співробітництва громадських та професійних об'єднань інвалідів.

На основі проведеного дослідження можна констатувати, що: структура державних інститутів системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні є досить складною та громіздкою з надмірною ієрархією та централізованим державним управлінням; інститути системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю за ознаками належності до суспільних секторів можна вирізнити (з урахування специфіки такої системи) в державні та виконавчі (недержавні), а відповідно до територіальної ознаки функціонування такої системи загальнодержавні та регіональні; надання соціальних послуг у напрямі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю віднесено до компетенцій значної кількості центральних органів виконавчої влади, що в умовах відсутності ефективного механізму фінансування, та інших інструментів державного регулювання системи соціально-економічного забезпечення, що призводить до дуже низьких рівнів його якості, доступності та обсягів задоволення осіб з інвалідністю.

жовні), а відповідно до територіальної ознаки функціонування такої системи загальнодержавні та регіональні; надання соціальних послуг у напрямі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю віднесено до компетенцій значної кількості центральних органів виконавчої влади, що в умовах відсутності ефективного механізму фінансування, та інших інструментів державного регулювання системи соціально-економічного забезпечення, що призводить до дуже низьких рівнів його якості, доступності та обсягів задоволення осіб з інвалідністю.

ВИСНОВКИ

Спостерігається суперечність щодо адаптації відповідної практики країн Європейського Союзу, інших розвинутих держав світу, в частині реалізації принципу субсидіарної соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, децентралізації державного регулювання таких процесів, формування ринкових умов щодо забезпечення дотримання принципу рівності на ринку суб'єктів, які надають відповідні соціальні послуги; діяльність інститутів, які функціонують на загальнодержавному та регіональному рівнях системи соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю, регламентована сукупністю нормативно-правових актів, у свою чергу, практична діяльність таких інститутів, які безпосередньо надають послуги щодо соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю на місцевому рівні є юридично неврегульованою, що призводить до зниження ефективності діючих інститутів у цій сфері.

Література:

1. Галицький О.М., Гришова Р.В. Державна політика соціалізації осіб з інвалідністю в контексті розвитку інформаційних технологій. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 22. С. 126—130. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.22.126
2. Kazarian G., Gryshova R., Durglishvili N. (2019) Regulatory Environment for the Formation of Leadership Positions for the Persons with Disabilities. In: Strielkowski W. (eds) Sustainable Leadership for Entrepreneurs and Academics. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15495-0_18
3. Мишак І.М., Гришова Р.В. Державні механізми реалізації захисту прав людини на освіту. Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства [Електронний ресурс]: збірник тез I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 9 листопада 2018 р.) / Чернігів. нац. технол. ун-т. — Текст. і граф. дані. — Чернігів, 2018. — С. 767—769. — Режим доступу: <https://www.stu.cn.ua>.
4. Грищенко І., Олійник В. Забезпечення рівних можливостей представництва жінок на вищих рівнях прийняття політичних рішень. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. Спецвипуск. 2020. С. 85—90. DOI: 10.36.030/2664-3618-2020-si-85-90. URL: <https://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua>
5. Gryshchenko I. M. The impact of personal needs on the formation of leadership. Scientific Bulletin of National

Mining University (SciVerse Scopus). 2016. vol. 4, pp. 154—160. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvngu_2016_4_22

6. Kyzym M.O., Khaustova V.Y., Kozyreva O.V. Evolution of regional policy in the European Union. Scientific Bulletin of Polissia. 2017. № 4. P. 189—200. DOI: 10.25140/2410-9576-2017-1-4(12)-189-200

7. Мишак І.М. Реформування законодавчого забезпечення права на освіту людей з особливими потребами в Україні. Конституційна реформа в Україні: новий етап та сучасні виклики. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. С. 173—179.

8. Теплова Н.А. Зайнятість та професійна реабілітація людей з обмеженими можливостями. Державне будівництво [Електронне видання]. 2009. № 1. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua>

9. Мишак І.М., Казарян Г.Г. Особливості інституційного регулювання соціально-економічного забезпечення осіб з обмеженими фізичними можливостями. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. Київ, 2018. № 4. 78—85.

10. Mykola Kyzym, Anush Balian, Olena Levanda, Inna Gryshova, Viktoriia Samsonova. (2021). Impact of Global Digitalization on Public Policy in the Context of Education. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 7045-7052. Retrieved from <http://annalsofrscb.ro/index.php/journal/article/view/873>

References:

1. Halytskyi, O. and Gryshova, R. (2018), "State policy of socialization of persons with disabilities in the context of information technology development", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 22, pp. 126—130. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.22.126

2. Kazarian, G. Gryshova, R. and Durglishvili, N. (2019), Regulatory Environment for the Formation of Leadership Positions for the Persons with Disabilities, Sustainable Leadership for Entrepreneurs and Academics, Springer Proceedings in Business and Economics, Springer, Cham, Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15495-0_18

3. Myschak, I.M. and Hryshova, R.V. (2018), "State mechanisms for the protection of human rights to education", Konkurentospromozhnist' vyschoi osvity Ukrainy v umovakh informatsijnoho suspil'stva: zbirnyk tez I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Competitiveness of higher education in Ukraine in the information society: a collection of abstracts of the I International scientific-practical conference], Chernihiv, Ukraine, 9 October, pp. 767—769, available at: <https://www.stu.cn.ua> (Accessed 15 April 2021).

4. Hryshenko, I. and Olijnyk, V. (2020), "Ensuring equal opportunities for women's representation at higher levels of political decision-making", Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. Spetsvyпуск, pp. 85—90. DOI 10.36.030/2664-3618-2020-si-85-90.

5. Gryshchenko, I.M. (2016), "The impact of personal needs on the formation of leadership", Scientific Bulletin of National Mining University (SciVerse Scopus), vol. 4, pp. 154—160, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvngu_2016_4_22 (Accessed 15 April 2021).

6. Kyzym, M.O. Khaustova, V.Y. and Kozyreva, O.V. (2017), "Evolution of regional policy in the European Union", Scientific Bulletin of Polissia, vol.4, pp. 189—200. DOI: 10.25140/2410-9576-2017-1-4(12)-189-200

7. Myschak, I.M. (2015), "Reforming the legislative provision of the right to education of people with special needs in Ukraine", Konstytutsijna reforma v Ukraini: novyj etap ta suchasni vyklyky [Constitutional reform in Ukraine: a new stage and current challenges], Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, Kyiv, Ukraine, pp. 173—179.

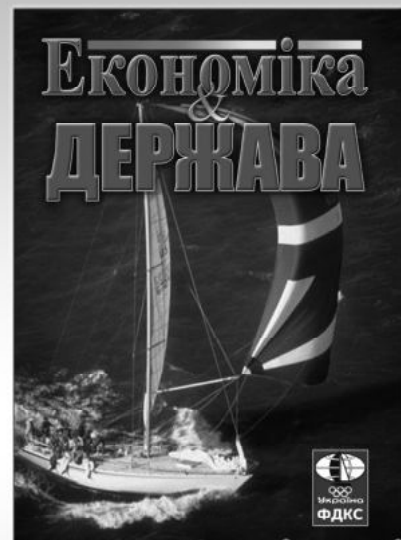
8. Teplova, N.A. (2009), "Employment and vocational rehabilitation of people with disabilities", Derzhavne budivnytstvo, vol. 1, available at: <http://www.kbuara.kharkov.ua> (Accessed 15 April 2021).

9. Myschak, I.M. and Kazarian H.H. (2018), "Features of institutional regulation of socio-economic security of persons with disabilities", Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 4, pp. 78—85.

10. Kyzym, M. Balian, A. Levanda, O. Gryshova, I. and Samsonova, V. (2021), "Impact of Global Digitalization on Public Policy in the Context of Education", Annals of the Romanian Society for Cell Biology, pp. 7045—7052, available at: <http://annalsofrscb.ro/index.php/journal/article/view/873> (Accessed 15 April 2021).

Стаття надійшла до редакції 27.04.2021 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

**наукове фахове видання України
З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ
(Категорія «Б»)**

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності — **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73